

ORU 2021/04474-2

Framtidens lärarutbildning

Progressrapport för 2021 och plan för 2022

2021-12-02

Sammanfattning

Projektet Framtidens lärarutbildning har som mål att utveckla universitetets lärarutbildning till en sammanhållen utbildning som bedrivs med hög kvalitet, i stimulerande lärmiljöer och som kännetecknas av ett högt söktryck från motiverade studenter. Syftet med denna progressrapport är att beskriva projektets allmänna status samt tillhandahålla en presentation av nuläget och hur långt arbetet fortskridit sedan föregående progressrapport¹ presenterades vid styrgruppsmötet 3 juni 2021. Därtill presenteras i denna rapport en övergripande plan för kommande arbete under 2022 fram till och med projektavslut 2022-03-31. Inom ramen för projektet pågår sammanlagt tio delprojekt som alla syftar till att uppnå projektets övergripande mål. Sedan föregående progressrapport har två delprojekt avslutats. Delar av projektets resultat har löpande implementerats i lärarutbildningen men implementeringen av projektet i sin helhet sker i enlighet med beslut fattade av universitetsledningen. Rektor har fattat beslut² om aktiviteter inom Framtidens lärarutbildning som ska övergå i förvaltning efter projektavslut och uppdragit dekaner och universitetsdirektör att ansvara för förvaltning av aktiviteterna i två genomförandefaser. Dekaner och universitetsdirektör har fattat beslut om hur uppdragen ska hanteras inom fakulteter och avdelningar. Med utgångspunkt i dessa beslut pågår implementeringen av projektets aktiviteter i ordinarie verksamhet. Parallellt med detta intensifieras planeringen inför projektets konferens 15–16 mars 2022 med fokus på att sprida erfarenheter och resultat samt initiera dialog om utmaningar och möjligheter i utveckling av lärarutbildning. En extern utvärdering av projektet har inletts under hösten 2021. Utvärderingen utgår från projektets effektmål och fokuserar på implikationer av realiseringen av målen för projektets fortsatta utveckling av lärarutbildningen. Utvärderingen beräknas vara klar att presenteras på universitetsstyrelsens möte i april/maj 2022.

¹ ORU 2021/04474

² ORU 2021/02467

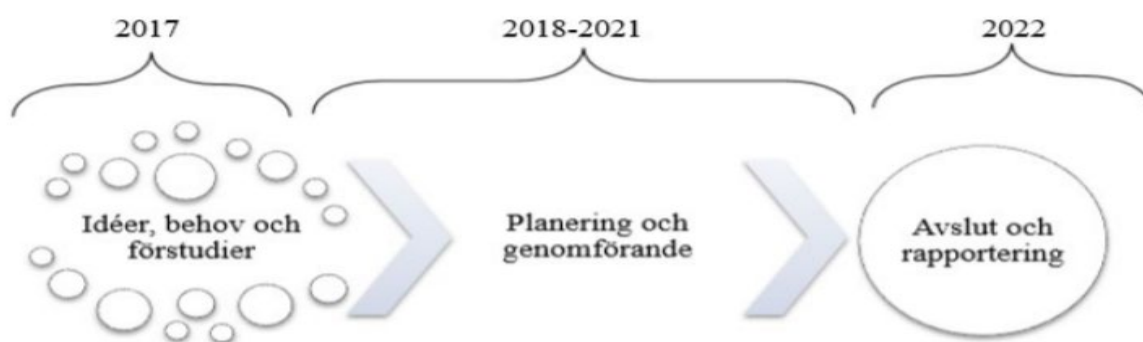
Innehåll

1. Projektövergripande	2
2. Utveckling i delprojekten	3
2.1 Adjungerade adjunkter	4
2.2 Digital hemvist.....	4
2.3 Digital kompetens (avslutat)	5
2.4 Digital läskompis.....	6
2.5 Estetiska lärprocesser	6
2.6 Forskningsbaserat lärande	7
2.7 Fysisk hemvist.....	8
2.8 Internationella och interkulturella perspektiv.....	8
2.9 Lärarstudent 2.0 (avslutat)	9
2.10 Nya lärmiljöer.....	9
2.11 Praktiknära forskning	11
2.12 Samverkan för att främja skolnärvaro (avslutat).....	12
2.13 Övningsskola 2.0.....	12
3. Utvecklingsarbete inom lärarprogrammen	14
3.1 Förskolläraryrket.....	14
3.2 Grundläraryrket.....	14
3.3 Ämnesläraryrket.....	15
3.4 Specialpedagogiskt program	15
4. Övriga aktiviteter	16
5. Budget.....	17
6. Kommunikation	17
7. Osäkerhet och risker.....	18
8. Utvärdering	19
9. Behov av beslut från styrgrupp	20
10. Projektövergripande plan för 2022	20
11. Bilagor	21

1. Projektövergripande

Inom projektet Framtidens lärarutbildning pågår arbetet med utfasning och implementering inför projektavslut i mars 2022. Implementeringen görs med utgångspunkt i rektorsbeslut³ om vilka aktiviteter inom Framtidens lärarutbildning som ska övergå i förvaltning efter projektavslut. Av beslutet framgår att dekaner och universitetsdirektör fått i uppdrag att ansvara för förvaltning av ett antal aktiviteter samt att genomförandet delas upp i två faser för att undvika överbelastning i verksamheten.

Parallellt med detta är utvecklingstakten i projektet fortsatt hög och både genomförande och implementering sker i nära samarbete med lärarutbildningen vilket är en viktig förutsättning för projektets resultat. Genomförandet av projektet har under 2021 till viss del bromsats upp av konsekvenserna av coronapandemin på grund av att många av de som har uppdrag och tjänster inom projektet har behövt prioritera omställningen till digital undervisning och examination samt hantering av VFU vilket har medfört att de har haft mindre tid för utvecklingsarbete. Detta kan påverka projektets möjligheter att nå projektets mål inom den uppsatta projektiden. Progressionen följer den översiktliga tidplan för genomförandet som presenterades i projektplanen (figur 1).

Figur 1: Översiktlig tidplan för projektet

Målen och många av de aktiviteter som bedrivs inom Framtidens lärarutbildning ligger väl i linje med regeringens intentioner med lärarutbildningen som de presenterats i statliga utredningar och rapporter som har publicerats nationellt det senaste året^{4,5}. Projektets arbete knyter dessutom an till internationell policy när det gäller utbildning som t ex. Norges pågående reformering av

³ ORU 2021/02467

⁴ <https://www.regeringen.se/48e736/contentassets/e2180d7c973c449097dbcab00eda65b3/okad-kvalitet-i-lararutbildningen-och-fler-larare-i-skolan.pdf>

⁵ <https://www.regeringen.se/4af915/contentassets/da8732af87a14b689658dadcfb2d3777/forskning-frihet-framtid--kunskap-och-innovation-for-sverige.pdf>

⁶ https://www.riksrevisionen.se/download/18.797b37df1779adf8a6980534/1613731619110/RiR%202021_01%20Anpassad.pdf

lärarutbildningen⁷ och OECD:s *Future of Education and skills 2030*⁸ och lärarutbildningen vid Örebro universitet kan därigenom sägas vara på väg att bli en lärarutbildning i framkant.

Projektet arbetar fortfarande nära lärarutbildningen. Lärarutbildningens arbetsutskott (AU) träffas varje vecka vilket ger projektledaren god insyn i det utvecklingsarbete som bedrivs inom lärarprogrammen och möjlighet att informera om pågående aktiviteter inom projektet. Exempel på frågor som Framtidens lärarutbildning har lyft i AU rör implementeringen av aktiviteter i ordinarie verksamhet, planering inför projektets konferens i mars 2022 och utveckling av interna programsidor på Inforum inom delprojektet: Digital hemvist (se avsnitt 2.2). Projektledaren träffar också prefekt för HumUS och enhetschef för Lärarutbildningens kansli (LUK) varje vecka i styrgruppen för utredningar som relaterar till lärarutbildningen. Under hösten 2021 har gruppens arbete fokuserat på revidering av utbildningsplanen för grundlärarprogram med inriktning fritidshem och inrättandet av masterutbildning i didaktik. Parallellt med detta är projektledaren adjungerad i Lärarutbildningssamrådet (LUS) som sammanträder två gånger per termin. LUS fungerar också som en intern referensgrupp för projektet och ger projektledaren möjlighet att samråda med lärarutbildningens ledning.

Lärarutbildningens regionala samverkansråd inrättades 2021 och sammanträder två gånger per år. Rådet utgör ett forum för strategiska diskussioner mellan Örebro universitet, regionens skolhuvudmän och Region Örebro län rörande lärarutbildning, fort- och vidareutbildning för lärare, samt forskningsverksamheter som är skolverksamhetsanknutna. Projektledaren för Framtidens lärarutbildning ingår i rådet som också fungerar som en extern referensgrupp för projektet.

Framtidens lärarutbildning planerar för övergången till permanent verksamhet för regeringens försöksverksamhet med praktiktäna forskning (ULF). Projektledning och administration av ULF-verksamheten har finansierats av Framtidens lärarutbildning under hela försöksverksamheten.

Planeringen har intensifierats inför projektets konferens: *Framtidens lärarutbildning – erfarenheter och visioner* som genomförs 15–16 mars 2022. Syftet med konferensen är att sprida erfarenheter och resultat från projektets utvecklingsarbete och initiera dialog om utmaningar och möjligheter i utvecklingen av svensk lärarutbildning.

Projektorganisationen minskade inför hösten 2021 med tre tjänster. Projektets nuvarande organisation beskrivs i organisationskissen (bilaga 1).

2. Utveckling i delprojekten

Det pågår sammanlagt tio delprojekt inom ramen för Framtidens lärarutbildning. Sedan föregående progressrapport har ytterligare ett delprojekt har avslutats (se avsnitt 2.3 och 2.9). Delprojekten leds av en, eller i vissa fall två, delprojektledare (bilaga 2) och för varje delprojekt finns en delprojektplan som beskriver syfte, mål och genomförande. Resultat och utvärderingar från delprojekten publiceras löpande i projektets rapportsamling⁹ där tre nya rapporter publicerats under hösten. Samtliga delprojekt förbereder under hösten bidrag till projektets konferens som genomförs i mars 2022. Parallellt med detta uppdateras delprojektens webbsidor genom att innehållet anpassas och synkroniseras inför marknadsföring av konferensen och inför projektavslut i mars. En sammanfattning av samtliga delprojekts progress och status presenteras i följande avsnitt.

⁷ <https://www.nokut.no/globalassets/nokut/rapporter/ua/2020/transforming-norwegian-teacher-education-2020.pdf>

⁸ <https://www.oecd.org/education/2030-project/>

⁹ <https://www.oru.se/strategiska-satsningar/framtidens-lararutbildning/dokumentation/rapportsamling/>

2.1 Adjungerade adjunkter

Syftet med delprojektet är att de adjungerade adjunkterna ska utgöra en länk mellan lärosätet och lokala skolpraktiker och därigenom stärka lärarutbildningen. I nuläget är sammanlagt elva yrkesverksamma lärare anställda som adjungerade adjunkter på sex olika enheter. Framtidens lärarutbildning finansierar innevarande termin åtta tjänster med 20 procent av en heltidsanställning och två tjänster med 10 procent. Några ämnen hade sedan tidigare adjungerade adjunkter anställda på en högre tjänstgöringsgrad, och andra har redan nu gått in med egen finansiering för att höja tjänstgöringsgraden, som dock högst kan vara 49 procent av en heltidstjänst. Några ämnen använder sig för närvarande inte av den möjlighet till finansiering som Framtidens lärarutbildning erbjuder. Finansieringen från Framtidens lärarutbildning av de adjungerade adjunktstjänsterna kommer fortsätta, på samma sätt som tidigare, fram till projektets slut i mars 2022. I rektorsbeslut om förvaltning av aktiviteter inom Framtidens lärarutbildning har dekanerna uppdragits att ansvara för förvaltningen av aktiviteter inom delprojektet *Adjungerade adjunkter*.

Resultatet av de två tidigare utvärderingarna som genomförts med de adjungerade adjunkterna och med berörda enhetschefer, presenteras i projektets rapportsamling. Utvärderingarna¹⁰ visar att de adjungerades professionskompetens i hög utsträckning bidrar till en ökad integration mellan teori och praktik i lärarutbildningen och att de därigenom bidrar till att höja utbildningens kvalitet. Under hösten 2021 publicerades resultatet av en tredje utvärdering där studenters uppfattningar om adjungerade adjunkter i lärarutbildningen undersöktes. Utvärderingen¹¹ visar att studenter uppfattar att adjungerade adjunkter utgör ett givande inslag i lärarutbildningen genom att tillföra praktiska inslag och lärdomar. Studenternas uppfattningar stärker det som framkommit i tidigare utvärderingar att adjungerade adjunkter är ett sätt att nå målet för Framtidens lärarutbildning om en god integration mellan teori och praktik. För att skapa så goda förutsättningar som möjligt framöver, behöver en fortsatt dialog om adjungerade adjunkters funktion i lärarutbildningen hållas levande. Under hösten har delprojektet genomfört ett reflektionsseminarium med adjungerade adjunkter med utgångspunkt i ovanstående utvärderingar.

Adjungerade adjunkter ligger helt i linje med flera av de förslag som beskrivs i utbildningsdepartementets remiss om *Ökad kvalitet i lärarutbildningen och fler lärare i skolan* (U2021/00301). Där föreslås att yrkesskickliga lärare anställs för att undervisa i lärarutbildningen som ett led i arbetet med att stärka kopplingen mellan teori och praktik och öka fokus på metodik i utbildningen.

2.2 Digital hemvist

Delprojektets syfte är att lärarutbildningen ska uppfattas som en sammanhållen utbildning och att den kollegiala sammanhållningen inom utbildningen ska öka. Ytterligare ett syfte är att öka kommunikationen såväl inom lärarutbildningen som mellan lärarutbildningen, regionens skolor och skolhuvudmän. Delprojektets arbete är också betydelsefullt inför implementeringen av resultaten av Framtidens lärarutbildning.

Under hösten 2021 har delprojektet fortsatt arbetet med internkommunikation, utbildningskommunikation och forskningskommunikation samt utvecklat arbetet med marknadskommunikation. Syftet är att ytterligare förbättra webbinformationen såväl internt på Inforum som externt på universitetets webbplats oru.se. I det utvecklingsarbetet följs webbstatistiken upp och analyseras för de webbsidor som delprojektet ansvarar för (bilaga 3).

¹⁰ Framtidens lärarutbildning. 2020. *Adjungerade adjunkters uppfattningar om att arbeta på lärarutbildningen. Rapport 2020:1*
Framtidens lärarutbildning. 2020. *Enhetscheferns uppfattningar om adjungerade adjunkter i lärarutbildningen. Rapport 2020:2*

¹¹ Framtidens lärarutbildning. 2021. *Studenters uppfattningar om adjungerade adjunkter i lärarutbildningen. Rapport 2021:5*

Internkommunikationen har bestått i att förvalta, utveckla och samordna informationen på Inforum, exempelvis löpande publicering av mötesanteckningar från lärarutbildningens olika organ. I våras initierades ett utvecklingsarbete tillsammans med programansvariga på lärarutbildningen för att skapa interna programsidor på Inforum. På de interna programsidorna finns samlad information och dokument som exempelvis rör kurser, pågående utvecklingsarbete och programmens interna organisation. Syftet är att utgöra ett stöd för alla undervisande lärare i respektive program och bidra till en sammanhållen lärarutbildning.

Utöver detta ger också delprojektet tillsammans med lärarutbildningen ut ett digitalt nyhetsbrev med aktuell information fyra gånger per år.

Utbildningskommunikationen har genomförts med aktiviteter i flera olika kanaler med fokus på utveckling av webbinformation för lärarutbildningen och Framtidens lärarutbildning. Detta har exempelvis gjorts i form av nyheter, artiklar och uppdaterade delprojektwebbsidor på oru.se. Webbsidorna för alla delprojekt inom Framtidens lärarutbildning har fått en mer enhetlig webbstruktur och webbdesign. Dessutom har webbingången *Guldkant för pedagoger* utvecklats till en samlad informationssida för både lärarstudenter och yrkesverksamma lärare.

Arbetet med kommunikationsinsatser i sociala medier (Facebook och Instagram) har utvecklats med fler inlägg per vecka än tidigare. Instagram är nu en av projektets viktigaste kanaler för att sprida information om lärarutbildningen. Genom att integrera kommunikationsinsatser på webben med sociala medier ökar möjligheten att nå ut med relevant information till en större och bredare målgrupp. Även arbetet med film har utvecklats, bland annat genom en informationsfilm om forskningsbaserat lärande riktad till lärarstudenter (se avsnitt 2.6). Under hösten har delprojektet också arbetat med en ny kanal: *ORU Talks*. Genom fyra inspelade intervjuer med forskare, professorer, doktorander och alumner har olika områden inom lärarutbildningen marknadsförts. *ORU Talks*-filmerna, som publicerats på YouTube, Spotify och iTunes, har även spridits via sociala medier.

Forskningskommunikationen har fokuserat på att utveckla den webbplattform för forskning inom lärarutbildningen som skapades under våren. I arbetet med att marknadsföra den lärarutbildningsrelevanta forskningen ingår också att förvalta och uppdatera webbsidorna för praktisk forskning. Under hösten har forskningen också kommunicerats genom *ORU Talks*, där exempelvis universitetets hållbarhetsforskning och praktisk forskning har synliggjorts. Dessutom har delprojektet fortsatt utveckla samarbetet med Pedagog Örebro i syfte att stärka forskningskommunikationen och därigenom öka intresset för forskning, lärarutbildning och skolverksamhet.

Marknadskommunikationen har särskilt fokuserat på att marknadsföra projektets resultat inför den kommande konferensen *Framtidens lärarutbildning – erfarenheter och visioner*. Arbetet består av både strategiskt och operativt kommunikationsarbete, med målgruppsanalys, budskapsformulering och kanalvalsstrategi. Detta har exempelvis resulterat i nya webbsidor såväl internt på Inforum som externt på oru.se. Marknadsföringen på webben har också integrerats med kommunikationsinsatser i sociala medier. Arbetet med marknadsföring av konferensen kommer att utvecklas och intensifieras i alla kanaler fram till den startar.

2.3 Digital kompetens (avslutat)

Delprojektets syfte är att säkerställa att digital kompetens beaktas i lärarutbildningen och bidrar till att lärarutbildningen kännetecknas av ett högkvalitativt och innovativt innehåll.

Inför våren 2021 valde Högskolepedagogiskt centrum i samförstånd med projektledningen för Framtidens lärarutbildning att pausa delprojektet på grund av att de resurser som var avsatta för delprojektet inte utnyttjades på ett effektivt sätt. Under våren 2021 fördes diskussioner om och i så fall i vilken form delprojektet kan fortsätta utvecklingsarbetet och hur det fortsatta samarbetet med Högskolepedagogiskt centrum kan se ut. Under hösten 2021 avslutades delprojektet.

2.4 Digital läskompis

Delprojektet innebär att en så kallad *Digital läskompis* utvecklas inom ramen för pedagogikämnet och Social Impact Lab (SOIL). Den pedagogiska idén är att öka varje elevs möjligheter och förutsättningar att utveckla läsförståelse. När eleven läser ställer den digitala läskompisen frågor som gör att eleven får fördjupa sig i texten för att aktivt se samband och skapa sig en helhetsbild av texten. Läskompisen ska också ge feedback på elevens svar. Det betyder att läskompisen måste kunna analysera både text och elevsvar vilket kräver AI, maskininlärning och tekniska lösningar. Den digitala läskompisen innehåller ett onlinebibliotek samt ett läsarinterface där eleven läser för/blir läst för av den digitala läskompisen. Det ska även finnas ett lärarinterface som gör att läraren kan följa elevernas utveckling och integrera i sin undervisning.

Delprojektet har utvecklat en första teknisk prototyp tillsammans med ett språkklubb inom nätverket, *Talkamatic*¹² som baserar sig på både forskning, nyttogörande och kommersiell utveckling. Talkamatic anställdes våren 2021 med hjälp av verifieringsmedel från innovationsrådet *Fyrklövern*.

Sedan föregående progressrapport har prototypen testats tillsammans med elever i Örebro kommun och i samarbete med SOIL har delprojektet presenterat den första testversionen för skolhuvudmän, skolutvecklare, företag och förlag. Testerna med första prototypen har medfört att delprojektet fått uppmärksamhet i media, exempelvis SVT¹³¹⁴ och Skolvärlden¹⁵. Delprojektet har fått förfrågningar från fyra stora nationella förlag som erbjuder lässtöd av olika slag via sina digitala plattformar. Av dessa har två gått vidare in i ett samarbete. Delprojektledaren har varumärkesskyddat namnet *Den Digitala Läskompisen* och registrerat två domännamn.

Kommande arbete fokuserar på utvecklingen av nästa prototyp, en *helbokslösning* som omfattar både ett pedagogiskt, tekniskt, och affärsmässigt perspektiv med ambitionen att täcka in både elevers behov och skolors ekonomiska och praktiska förutsättningar. Prototypen testas och utvärderas av elever, lärare och rektorer. Arbetsprocessen bygger på tjänstedesign eller användarcentrerad design där användarna involveras i processen så att slutprodukten anpassas efter verkliga behov och förutsättningar och därmed blir kostnadseffektivt på lång sikt. Arbetet fortlöper genom att snabbt testa en första version av prototypen och sedan ändra i takt med input från användarna. I det löpande arbetet med att testa och utveckla prototypen är olika kompetenser viktiga. Elever, lärare, specialpedagoger och rektorer på skolorna testar om prototypen fungerar. Tekniskt och affärsmässigt kunniga samarbetsparter möjliggör en verkstad för den digitala läskompisen och slutligen så bidrar forskning om läsutveckling och läsförståelse till att möjliggöra kreativa visioner om det digitala verktyget.

2.5 Estetiska lärprocesser

Delprojektet leds från Musikhögskolan och syftar till att utveckla estetiska undervisnings- och lärandepraktiker i lärarutbildningen, både som forsknings- och som utbildningsområde. Utgångspunkten är att det finns estetiska dimensioner av undervisning och lärande oavsett ämne samt att sådana aspekter är i behov av att lyftas med hänseende till framtidens lärarutbildning.

Delprojektet är organiserat i tre grenar som alla syftar till att utveckla estetiska undervisnings- och lärandepraktiker i lärarutbildningen. Den första grenen är inriktad mot att utveckla ett *gemensamt ramverk* för hur estetiska lärprocesser kan förstås och tillämpas i undervisning i lärarutbildningen. Det

¹² <http://talkamatic.se>

¹³ <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/orebro/en-digital-laskompis-ska-hjalpa-elever-med-lasforstaelse>

¹⁴ <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/orebro/elever-pa-mellringeskolan-blir-forst-med-att-testa-den-digitala-laskompisen>

¹⁵ <https://www.skolvärlden.se/artiklar/forskaren-digital-laskompis-ska-latta-larares-arbetsborda>

sker genom fokusgruppssamtal med lärare och forskare som är involverade i undervisning eller forskning inom området estetiska lärprocesser.

Den andra grenen inom delprojektet handlar om att *utveckla stöd för undervisning i och om estetiska lärprocesser* med syfte att öka implementeringen av estetiska lärprocesser som kursmål inom lärarutbildningen. Det sker genom att sammanställa en litteraturöversikt med forskning och pedagogisk litteratur inom området estetiska lärprocesser. En annan aktivitet som kopplar an till delprojektets andra gren, är skapandet av ett ämneskollegium för estetiska uttryck och lärprocesser inom lärarutbildningen. Delprojektets tredje gren handlar om att konkret *stötta implementeringen av estetiska lärprocesser* inom lärarutbildningen. Det sker genom att se över styrdokument, litteraturlistor och kursmoment som kopplar till estetiska lärprocesser, samt erbjuda stöd i arbetet med kursutveckling relaterad till estetiska lärprocesser inom lärarutbildning.

Aktiviteten är hög i delprojektets tre grenar med fokus på konkret implementering och ämnesbyggande fram till projektavslut i mars 2022. Under hösten har fokusgruppssamtal genomförts med lärare och forskare involverade i estetiska lärprocesser inom lärarutbildning och minst en aktivitet till inom samma tema kommer genomföras med avsikten att forma ett ämneskollegium för estetiska lärprocesser inom lärarutbildning. Det pågår också arbete med stöd för implementering inom förskolläraprogrammet och motsvarande stöd planeras för grundlärarprogrammet. Den litteraturöversikt inom området estetiska lärprocesser som ska fungera om en intern resurs för kursansvariga och lärare beräknas bli färdig i mars 2022.

2.6 Forskningsbaserat lärande

Delprojektets syfte är att skapa förutsättningar för forskningsbaserat lärande (FBL), i första hand för lärarstudenter men tanken är att arbetsformer och principer i förlängningen kan användas i flera av universitetets professionsutbildningar.

Sedan föregående progressrapport fortlöper arbetet med att förankra FBL i lärarprogrammen kontinuerligt. Under hösten 2021 har en workshop genomförts med seminarieledare i den första kursen i den utbildningsvetenskapliga kärnan, UVK I för att få till en naturlig implementering av FBL tidigt i utbildningen. Den text som tidigare utformats för att kommunicera FBL internt på universitetet har bearbetats så att den kan användas i kommunikation med studenter som ett stöd för att motivera FBL. Som ett komplement till texten har en film producerats för att konkretisera olika aspekter av FBL. Både texten¹⁶ och filmen har kommunicerats till alla nya lärarstudenter inför terminsstart hösten 2021. Implementeringen av FBL i UVK I kommer att följas upp vid ett kurslagsmöte i januari 2022.

Delprojektledarna har genomfört workshoppar med referensgruppen för handledare inom delprojektet *Övningskola 2.0* i juni och september 2021 med fokus på utveckling av den interna FBL-texten. Under hösten har texten, med utgångspunkt i referensgruppens reflektioner, anpassats för VFU-handledare och publicerats på delprojektets hemsida. Workshopparna har också gett värdefull input på VFU-uppgifters innehåll och genomförande och på VFU-handledarnas roll i att stödja studenter som genomför VFU-uppgifter baserade på forskningsbaserat lärande.

Delprojektet har påbörjat en mer systematisk dokumentation av alla aktiviteter (workshops, föreläsningar, programrådspresentationer) som genomförts och tanken är att sammanställningen även ska omfatta goda exempel på uppgifter som ger studenterna möjlighet till ett forskningsbaserat

¹⁶ <https://www.oru.se/contentassets/5d03e8b7c863445c89e0857771ce5278/forskningsbaserat-larande-vid-orebro-universitet---studentversion-210823.pdf>

lärande. Parallellt med detta pågår arbete med att skapa en webbsida för lärarstudenter om innebörden av FBL.

Utöver detta fortlöper arbetet, tillsammans med Regionalt utvecklingscentrum (RUC), med att lägga grunden för skolutveckling på vetenskaplig grund i regionen även under höstterminen 2021. Syftet är att skapa en tydligare koppling mellan det som sker i lärarutbildningen och arbetsgivarnas förväntningar så att universitets lärarstudenter under VFU och i andra kontakter med regionens skolverksamhet, får möta och verka i en forskningsbaserad utbildning.

2.7 Fysisk hemvist

Syftet med delprojektet är att skapa en fysisk hemvist för lärarutbildningen. Delprojektet leds från Campusavdelningen. En redogörelse för delprojektets inledande fas presenteras i en rapport¹⁷ som färdigställdes under 2019. Under resterande del av projektiden fokuserar delprojektet på att genomföra de aktiviteter som prioriterades under den inledande fasen och som redovisades i ovanstående rapport.

Lärarstudenternas studiesociala hemvist har etablerats i Forumhuset genom det så kallade *Lärarrummet*, där lärarstudenter kan studera och umgås. Lärarrummet har utformats i samarbete med en fokusgrupp bestående av lärarstudenter och har renoverats med nya ytskikt och utrustats med nya möbler. Både Lärarrummet och väggytan utanför lärarutbildningens kansli i Forumhuset har utrustats med digitala skärmar där aktuell information för lärarutbildningen publiceras löpande.

Den sal i Prismahuset som anpassats för förskollärarutbildningen genom att utrustas med en mjuk matta, flyttbara möbler och whiteboardtavlor samt ett låsbart förråd för material har inför höstterminen 2021 flyttats till Forumhuset (F130) och används nu i undervisningen.

Två befintliga salar i Forumhuset (F147 och F139) och anslutande studieytor har anpassats efter lärarutbildningens behov. Även lärare från Handelshögskolan, Specialpedagogik och NT - kemi och biologi, har bidragit i arbetet med behovsinventeringen. Dessa lokaler är även anpassade för synkron hybridundervisning. Användningen av F147 och F139 behöver kommuniceras till lokalnyttjarna. Ansvar för detta arbete har adresserats till Högskolepedagogiskt centrum och hanteras av koordinatör för lärmiljöer.

Utöver detta skapas minihemvister i övriga hus på campusområdet som bedriver lärarutbildning. Arbetet med minihemvister inleddes under hösten 2020 genom att tillsätta en referensgrupp med lärarrepresentanter från berörda ämnen. Under våren 2021 har minihemvisterna i Teknikhuset och i Bilbergska färdigställts. Minihemvisterna i Musikhögskolan och Gymnastikhuset beräknas vara klara i början av våren 2022.

2.8 Internationella och interkulturella perspektiv

Delprojektets syfte är att utveckla internationaliseringen av lärarutbildningen och dess interkulturella innehåll. Arbetet genomförs utifrån två parallella huvudspår, vars fokus är internationella respektive interkulturella perspektiv.

Delprojektets aktiviteter intensifierades under hösten 2020 och fortlöper enligt plan men det internationella spåret har kraftigt bromsats av pandemin. Delprojektets arbetsgrupp har under 2021 förstärkts med den nya lektor med inriktning mot interkulturella perspektiv som anställdes inom Framtidens lärarutbildning början av mars 2021.

¹⁷ [Framtidens lärarutbildning. 2019. Fysisk hemvist och nya lärandemiljöer. Rapport 20193](#)

Under hösten 2021 genomförs en kompetensutvecklingsserie för lärarutbildare med fokus på internationella och interkulturella perspektiv i lärarutbildningen. Syftet är att inspirera och öka kunskapen om internationalisering och dess implementering, med fokus på interkulturalitet och lärarutbildning. Serien introduceras under lärarutbildningsdagarna i augusti och utgörs av fyra workshoppar där både externa och interna föreläsare medverkar. Kompetensutvecklingen riktar sig i viss mån även till lärarutbildare från andra högskolor och universitet i Sverige och den görs i samarbete med Den globala skolan (UHR) och Framtidens lärarutbildnings evenemangssamordnare. Under hösten 2021 inleddes en genomlysning av lärarutbildningens kursplaner och studiehandledningar gällande interkulturella perspektiv. Analysarbetet pågår och resultatet kommer presenteras i en rapport i slutet av 2021. Syftet är att ge en samlad bild av hur området behandlas i undervisningen och målet är att resultaten ska användas i verksamhetsutveckling.

Örebro universitet ingår i det internationella nätverket NEOLAIa¹⁸ som består av sju europeiska universitet. Delprojektets arbete med NEOLAIa fortsätter och i november genomförs ett möte med representanter för universitetet i Ostrava i Tjeckien (UO) för att diskutera hur lärarutbildningarna vid ORU och UO skulle kunna skapa framtida samarbeten och utbyten inom ramen för nätverket. Målet är att lägga grunden för ett framtida samarbete innan delprojektet avslutas.

Möjligheten till VFU utomlands är i nuläget mycket begränsad i lärarutbildningen och därför ett viktigt utvecklingsområde för delprojektet. Under hösten 2021 har möjligheten att göra lärarprogrammets VFU mer tillgänglig för ett internationellt utbyte undersökts. Undersökningen sammanfattas i en rapport som förväntas bli klar i slutet av 2021 och tanken är att rapporten ska användas i verksamhetsutvecklande syfte.

Delprojektet träffar under hösten koordinatörer för internationalisering av lärarutbildningen vid Uppsala universitet för erfarenhetsutbyte och diskussion om internationalisering av lärarutbildning. Lärarutbildningen vid Uppsala universitet har arbetat aktivt med att internationalisera lärarutbildningen sedan 2011 och har därmed stor erfarenhet och kunskap om vad som behövs för att framgångsrikt utveckla internationalisering. Internationaliseringsansvariga vid HumUS, NT, HV och MH; programansvariga för FL, GL, ÄL och SPL; prefekt på HumUS; vicerektor för internationalisering samt internationaliseringsstrateg vid ORU är också inbjudna till mötet.

Under hösten 2021 har delprojektet representerats i olika interna och externa sammanhang. Delprojektet kommer presenteras för ORU:s nätverk för internationalisering. Delprojektet har också deltagit i ett möte med HumUS arbetsgrupp för internationalisering och läst och kommenterat ett utkast till HumUS handlingsplan för internationalisering. Gällande extern verksamhet deltog delprojektet i Nätverket för Internationalisering av Lärarutbildningar i Sverige (NILS) årliga konferens i oktober samt i UHR:s årliga internationaliseringsdag i november.

2.9 Lärarstudent 2.0 (avslutat)

Delprojektet pågick från mars 2019 till juni 2021 och är därmed avslutat. Delprojektets syfte var att skapa en introduktionsmodell för lärarstudenter. Delprojektet har utgått från huvudprojektets vision om att skapa motiverande förutsättningar för nya och befintliga studenter samt bidragit en sammanhållen lärarutbildning vilket utgör ett av de fyra målen (mål C) för Framtidens lärarutbildning. En slutrapport sammanställs under hösten 2021.

Delprojektet utgick våren 2019 från den introduktion som skulle komma att ges hösten 2019 och successivt utvecklades olika delar i ett koncept för att guida, stötta och inspirera både nya studenter och studenter som kommit längre in i utbildningen. Arbetet genomfördes i nära dialog med studenter

¹⁸ <https://neolaiacampus.eu/>

och personal vid Lärarutbildningens kansli. Det framkom tidigt i processen att den information som nyantagna studenter efterfrågade också kan vara relevant för alla studenter oavsett studietid eller program.

Under delprojektet utvecklades: *Introveckan* (hösten 2019), *After School* (2019/2020), *Bokmärket* (2020), *Alumnveckan* (2020) *Guldkant för lärarstudenter* (2020/2021) och *Guldkant för pedagoger* (2021). Eftersom delprojektet verkade i nära dialog med studenterna framkom under projekttiden även andra förslag på aktiviteter som inte direkt kunde relateras till delprojektets huvudsyfte. I samråd med projektledaren för huvudprojektet genomfördes ändå ett antal av dessa studentnära aktiviteter, till exempel *Engagemangstrappan*, *Lärlunchen* och *Examenssittning*.

Inför delprojektets avslut och i enlighet med rektorsbeslut om framtida förvaltning strukturerades producerat material om och valda delar anpassades för att ingå i Lärarutbildningens webbinformation för lärarstudenter. I huvudsak innebär det att *Bokmärket* och *Guldkant för pedagoger* fortfarande är aktivt material. Den introduktionsmodell som i projektupstarten efterfrågades kan därmed sägas ha förverkligats men också gjorts mer omfattande. Materialet behöver fortsättningsvis förvaltas för att förbli relevant.

Under delprojektets tid och i nära arbete med studenter framkom också önskemål om att bistå i utvecklingen av studentdemokrati. Viss stöttning har skett i form av gemensamma aktiviteter och ömsesidigt informationsutbyte mellan delprojektet och Örebro lärarstudenter (ÖLS).

2.10 Nya lärmiljöer

Delprojektets syfte är att utveckla universitets lärmiljöer så att universitetet kan erbjuda utmanande utbildning i stimulerande lärmiljöer och möjliggöra ett högkvalitativt och innovativt utbildningsinnehåll som svarar mot framtida kompetensbehov. Lärarstudenternas lärmiljöer är i fokus men delprojektet syftar även till att bidra till utvecklingen av universitets samtliga lärmiljöer. Delprojektet omfattar lärande och högskolepedagogik, framtida kompetenser samt möjliggörandet av nya lärmiljöer.

Under vårterminen 2021 avslutades arbetet med arbetsgrupperna för Naturvetenskap och teknik samt Specialpedagogik. Detta innebär att arbetet med samtliga arbetsgrupper nu är avslutat. Deltagarna i arbetsgrupperna har representerat samtliga fakulteter.

Ett samverkansavtal mellan Akademiska hus och Örebro universitet har upprättats gällande etablerandet av Learning Lab – en pedagogisk testmiljö^{19,20}. Arbetet med att bygga om lokalerna för det som skall utgöra Learning Lab har påbörjats och förväntas vara klart till terminsstart 2022. Testmiljön är placerad i Långhuset, där ett av testrummen utvecklas som en miljö med inriktning mot Virtual Reality (VR). I arbetet med underlaget till VR-miljön har delprojektledarna deltagit i referensgrupps- respektive styrgruppsarbetet. Den resterande ytan i Learning Lab kommer att utvecklas till en pedagogisk testmiljö för att möjliggöra utveckling av olika läraktiviteter med fokus på föreläsning, seminarium och workshop. Learning Lab kommer också innehålla studieytor för studenterna att använda både i schemalagda läraktiviteter och för egna studier individuellt eller i grupp. Organisationen, i enlighet med samverkansavtalet, för Learning Lab har också börjat etableras.

Under 2021 har delprojektet haft ett mycket nära samarbete med delprojektet Fysisk hemvist kring ombyggnationen av två salar (F147 och F139) i Forumhuset (se avsnitt 2.7). Ombyggnationen och utrustningen av salarna har gjorts med utgångspunkt i resultaten från delprojektet Nya lärmiljöer som

¹⁹ <https://www.oru.se/nyheter/startskott-for-learning-lab--framtidens-flexibla-larandemiljo-vid-orebro-universitet>

²⁰ <https://www.oru.se/om-universitetet/hogskolepedagogiskt-centrum/fokusomraden/larmiljoer/learning-lab>

också ansvarar för implementering och uppföljning av salarnas användning. Under september 2021 fokuserade en av delprojektledarna, i sin roll som koordinator för lärmiljöer vid Högskolepedagogiskt centrum, stor del av sin tid på att kommunicera, informera och stötta i användandet av dessa salar. Ett flertal öppet hus arrangerades då intresserade studenter, lärare och övrig personal var välkomna (sammanlagt kom ca 60 besökare). Utifrån frågor och lärdomar under testperioden i september 2021 har ett tekniskt och pedagogiskt stöd²¹ i form av instruktioner för dessa salar utformats. Ett flertal tillfällen är inplanerade för att visa och introducera de ombyggda salarna i Forumhuset, både internt och externt.

Delprojektledarna har också föreläst på Akademiska hus Aha-seminarium med fokus på framtida lärmiljöer, för Handelshögskolans Advisory board och för olika kommuner. Resultaten från delprojektet har också spridits genom möten med ämnesgrupper, workshops och möte med vicedekaner för de olika fakulteterna gällande implementering av resultaten ifrån delprojektet. Delprojektet kommer också medverka i ORU Talks med fokus på lärmiljöer.

Delprojektets arbete fortskrider enligt plan med att färdigställa rapporter och med att skapa organisatoriska och strukturella förutsättningar för Learning Lab. Delprojektet har fått ett utökad uppdrag vid Högskolepedagogiskt centrum för att arbeta med utveckling av lärmiljöer i ett universitetsövergripande perspektiv med utgångspunkt ifrån Learning Lab.

Arbetet fortsätter också i referensgruppen för utvecklingen av U8, det nya huset som ska byggas nedanför Novahuset, där delprojektet har ett särskilt uppdrag gällande lärmiljöer och även bidrar med input till de ytor som Högskolepedagogiskt centrum skall förfoga över.

Utöver detta så har ett utkast på en högskolepedagogisk kurs med inriktning mot lärmiljöer utformats. Kursen planeras att ges med start under höstterminen 2022.

2.11 Praktisk forskning

Syftet med delprojektet är att lärarutbildningen ska kännetecknas av en stark vetenskaplig grund där den praktiska forskningen har en tydlig roll. Delprojektets bedrivs inom ramen för regeringens försöksverksamhet med ULF-avtal (Utveckling, Lärande, Forskning) som syftar till att utveckla modeller för praktisk forskning. Försöksverksamheten avslutas 31 december 2021 och övergår därefter i en förlängd försöksverksamhet som blir permanent från och med 2025.

Under 2021 har delprojektet fokuserat på uppbyggnaden av en hållbar modell för samverkan. Uppbyggnaden av en gemensam FoU-plattform har påbörjats och en samverkanslektor har anställts för att leda arbetet. FoU-plattformens bas kommer inledningsvis utgöras av ett tiotal ramprojekt som leds av en forskare och utgår från ULF-projekt som pågått under 2018–2021. FoU-plattformen kommer knytas till RUC:s didaktiska nätverk. Det pågår också arbete med att organisera samverkan på regional nivå bland annat genom det regionala samverkansrådet för lärarutbildning.

Under försöksverksamheten har 22 forsknings- och utvecklingsprojekt bedrivits i 11 av de 14 kommuner som universitetet samverkar med kring VFU.

Utgångspunkter för Örebro universitets ULF-modell har varit att:

- försöksverksamheten ska bidra till en likvärdig utbildning i hela regionen, oberoende av skolhuvudman. Alla verksamheter, oavsett skolform, storlek och avstånd till ORU, ska därför ges samma möjligheter att samverka med universitetet kring praktisk forskning.
- avtal skrivs med huvudman först när ett forskningsbehov har identifierats

²¹ <https://www.oru.se/om-universitetet/hogskolepedagogiskt-centrum/fokusomraden/larmiljoer/behallarsida-pedagogiskt-och-tekniskt-stod/stod-f147>

- initiativ till samverkansprojekt kan tas på flera nivåer och av olika parter
- bygga vidare på tidigare etablerade strukturer som exempelvis RUC, som har haft en central funktion för synliggörande av behov, initiering av projekt och spridning av resultat
- identifiering av skolans och förskolans behov har drivits som separata processer

Modellen omfattar följande fyra ingångar för att initiera praktiktäna forsknings- och utvecklingsprojekt: Skolverksamhets- och skolhuvudmannainitierade projekt, Vidareutveckling av tidigare praktiktäna forskningsprojekt, Utlysningar av FoU-projekt och utvecklingsprojekt, Regional samverkan: Ingången bygger på behov som har formuleras i samverkan mellan kommuner i regionen, Region Örebro län och Örebro universitet.

Verksamhetens behov av praktiktäna forskning har identifierats i dialog med regionens skolchefer, utvecklingsansvariga eller motsvarande, rektorer och lärare och förskollärare. Alla praktiktäna forskningsprojekt som sätts i skolverksamhet utgår från ett gemensamt innehållsligt tema; kollegialt lärande. Forskningen har genererat teori, metoder och kunskapsbidrag som kan bidra till verksamhetsutveckling samt nya forskningsfrågor.

En antologi *Praktikutvecklande forskning mellan skola och akademi: Utmaningar och möjligheter vid samverkan* har skrivits och tre kartläggningar²²²³²⁴ har publicerats. En universitetskurs på 7,5 hp. om kollegialt lärande har också utvecklats och genomförts. På nationell nivå för diskussioner om hur strukturer för ULF-avtal kommer utformas efter 2025 och det första rapportutkastet är på remiss. Den färdiga rapporten och ett förslag på permanent organisation presenteras för regeringen i mars 2022.

2.12 Samverkan för att främja skolnärvaro (avslutat)

Delprojektets syfte var att utveckla ett nytt valbart disciplinöverskridande kurspaket om samverkan för att främja skolnärvaro och måluppfyllelse som riktar sig till lärarstudenter, socionomprogrammet och andra (professions)utbildningar samt till praktiker med skolan som arbetsfält. Delprojektet avslutades under våren 2021 och sammanfattades i föregående progressrapport²⁵. Slutrapporten²⁶ presenteras i Framtidens lärarutbildnings rapportssamling på hemsidan.

2.13 Övningsskola 2.0

Syftet med delprojektet är att utveckla en verksamhetsförlagd utbildning (VFU) av hög kvalitet som är väl integrerad med den campusförlagda delen av lärarutbildningen. Delprojektet omfattar utveckling av övningsskola, handledarutbildning och samverkan kring VFU. Delprojektet har en nära koppling till flera andra delprojekt som *Adjungerade adjunkter*, *Forskningsbaserat lärande* och *Praktiktäna forskning*.

Sedan föregående progressrapport har delprojektet till stor del fokuserat på att genomföra och utvärdera planerade aktiviteter, samt utvärdera och revidera den övergripande planeringen för

²² [Framtidens lärarutbildning. 2019. Professorernas syn på ULF-avtal och praktiktäna forskning. Rapport 2019:6](#)

²³ [Framtidens lärarutbildning. 2020. Kommunala skolhuvudmäns syn på samverkan med universitetet kring praktiktäna forskning. rapport 2020:4](#)

²⁴ [Framtidens lärarutbildning. 2021. En nationell nulägesbild av RUC. Rapport 2021:4](#)

²⁵ [ORU 2021/04474](#)

²⁶ [Framtidens lärarutbildning. 2021. Samverkan för att främja skolnärvaro. Rapport 2021:1](#)

resterande delen av projekttiden. Flera aktiviteter, riktlinjer och förslag på förändringar är fortfarande under arbete.

I de två arbetsgrupperna *Utveckling av kompetens för handledare* och *Forskning, utbildning, Samverkan, Kommunikation (FUSK)* har arbetet fortskridit enligt planering. Arbetsgruppen *Utveckling av organisation för övningskola* är tyvärr vilande på grund av sjukskrivning och förändrad tjänst för de medverkande i gruppen. En rapport²⁷ om lärarstudenters upplevelser av VFU inom övningsförskola publicerades i början av september 2021. Delprojektet har utformat en mentorsutbildning för förskollärare och lärare som ges på uppdrag av Skolverket och är en del av Professionsprogrammet. Kursen ges hösten 2021-våren 2022.

Följande redogörelse för delprojektets status utgår från delprojektets tre delmål:

Delmål A: Handledningen av lärarstudenter under den verksamhetsförlagda delen av lärarutbildningen håller hög kvalitet:

Under hösten 2021 genomförs en fortbildningsinsats för VFU-handledare inom regionen. Den genomförs till viss del i samarbete med socialt arbete inom ramen för RUC. Intresset har varit stort och mindre än hälften av alla anmälda kunde erbjudas plats. I nuläget har en av två workshoppar genomförts med gott resultat och det andra och sista tillfället avslutas med en utvärdering. På grund av det stora intresset planeras ytterligare en workshop-serie på samma tema i februari 2022.

Delmål B: Det finns goda och väl fungerande strukturer för samverkan mellan universitetsledningen, lärarutbildningens ledning, Lärarutbildningskansliet och skolans verksamhet.

Under hösten 2021 genomförs en pilot gällande följande förändringar i besöksverksamheten:

1. För att underlätta kommunikationen och bokning av handledar- och studentseminarium bestäms fasta veckor i förväg.
2. Efter önskemål från verksamheten omfattar innehållet i handledarseminariet erbjudande om att ta del av aktuell forskning om VFU, professionsutveckling och/eller sociala relationer.
3. Ett dokument med *förslag* till rutin för handledar-, och studentseminarium har utformats som stöd för besökande universitetslärare och VFU-lärare i verksamheten.
4. Studentseminarium har genomförts utan medverkan av besökande universitetslärare för att frigöra tid för besökande universitetslärares aktiviteter i verksamheten.

I nuläget har utvärdering med besökande lärare genomförts och ytterligare en utvärdering riktad mot VFU-samordnare och VFU-handledare återstår. Det är dock redan tydligt att piloten inte fått önskat resultat i alla delar och att fortsatt arbete med utveckling av besöksverksamheten krävs.

På grund av att arbetsgruppen *Utveckling av organisation för övningskola* är vilande är även arbete gällande att organisera VFU-verksamheterna i samarbetsnoder vilande. Arbetet med att skapa ett effektivt systemverktyg för VFU, som även fyller en pedagogisk funktion, drivs nu av IT-avdelningen.

Delprojektet har drivit utvecklingen av en struktur för samordning av lärarutbildningsintern samverkan kring VFU, för att ersätta tidigare VFU-råd. I nuläget är det osäkert när strukturen kan finnas på plats eftersom denna punkt adresseras i steg två i dekans plan för implementering av resultaten från Framtidens lärarutbildning.

Delmål C. Det finns goda och väl fungerande strukturer för samverkan och integration mellan undervisning och bedömning inom campusförlagda och verksamhetsförlagda delar av

²⁷ [Framtidens lärarutbildning. 2021. VFU på övningsförskola och skola. Rapport 2021:2](#)

lärarutbildningen.

Den referensgrupp av handledare som samarbetar med arbetsgruppen FUSK fortsätter sitt uppdrag fram till årsskiftet. Följande arbete fortgår under hösten 2021:

- Progressionsområden för förskolläraryrket och ämnesläraryrket arbetas fram i samråd med berörda programansvariga.
- Matriser för progression inom respektive VFU-period arbetas fram.
- Reflektionsmaterial för studenter under VFU arbetas fram.

3. Utvecklingsarbete inom läraryrket

Framtidens lärarutbildning finansierar en programresurs motsvarande 60 procent av en heltidstjänst för vart och ett av respektive läraryrke; förskolläraryrket, grundläraryrket och ämnesläraryrket samt 30 procent för det specialpedagogiska yrket att förfoga över för att bedriva programspecifikt utvecklingsarbete. Programansvariga har erbjudits möjligheten att vid behov utöka resursen. Resursen utnyttjas på olika sätt och i olika utsträckning inom de olika yrkena.

En sammanfattning av läraryrketens progress och status presenteras i följande avsnitt.

3.1 Förskolläraryrket

Under höstterminen 2021 har förskolläraryrket utnyttjat 25 procent av den tilldelade resursen på 60 procent som Framtidens lärarutbildning erbjuder. Det har varit svårt att utnyttja resurstilldelningen till fullo då det inte funnits personella resurser att engagera. Programresursen används till strategiskt stöd i det kvalitetsarbete som specificeras nedan:

- Programgruppsmöte/arbetsutskott som utgörs programansvarig tillsammans med två av programrådets interna ledamöter. Utskottets uppgift är att stödja programansvarig i det löpande arbetet, samt med för- och efterarbete i förhållande till rådets möten.
- Återinförande av mötesformen Programmöte som syftar till att skapa förutsättningar för kontinuerlig dialog mellan delkurs- och helkursansvariga för utbildningens olika kurser kring frågor om mål och progression, kursinnehåll, examinationsformer mm. inför kursplanerevideringar.
- Planering och genomförande av kompetensutvecklingsinsatser för lärarutbildare inför implementeringen av de nya examensmålen som införts inför hösten 2021.
- Under hösten pågår ett utvecklingsarbete kring läraryrketens fyra progressionsområden (bilaga 4) och forskningsbaserat lärande.
- Under hösten pågår också fortsatt arbete med det nya förskolepedagogiska rummet i Forumhuset (F130) med fokus på hur rummet kan utnyttjas på bästa sätt för undervisningsaktiviteter inom förskolläraryrket. Vidare förbereds, av projektsamordnaren för Framtidens lärarutbildning i samråd med programansvarig, ett underlag om en eventuell utemiljö i anslutning till det förskolepedagogiska rummet.

3.2 Grundläraryrket

Under vårterminen 2021 har grundläraryrket utnyttjat 40 procent av de 60 procent som erbjuds. Orsaken till att inte en större andel av resursen utnyttjats är att det inte har funnits personella resurser att engagera. Under hösten 2021 har fortsatt utvecklingsarbete och implementering bedrivits kring följande:

- Implementering av resultat från delprojektet forskningsbaserat lärande (se avsnitt 2.6).

- Fortsatt utvecklingsarbete vad gäller kurser med självständiga arbeten. Med utgångspunkt i resultatet från den utvärdering som gjorts tidigare har utvecklingsarbetet bedrivits tillsammans med kursansvariga och i samtal med enhetschefer. Processen försvåras av organisatoriska skäl. En sammanhållen och gemensamt organiserad kurs över ämnesgränserna har utformats och förankringsarbetet har påbörjats.
- Fortsatt arbete med progression inom den verksamhetsförlagda delen av utbildningen (VFU). Implementeringen av progressionsområdena (bilaga 4) har fortsatt i samarbete med delprojektet Övningskola 2.0 (se avsnitt 2.13).

Utöver detta pågår implementeringsarbete i relation till de två nya examensmål som införts i grundlärarprogrammen från och med hösten 2021. Programansvariga har beviljats medel för programövergripande kompetensutvecklingsinsatser som genomförs hösten 2021.

Från och med våren 2021 och till projektets slut planerar grundlärarprogrammet att använda totalt 60 procent av tilldelade medel från Framtidens lärarutbildning då personella resurser frigörs i och med att andra delprojekt avslutas.

3.3 Ämneslärarprogrammet

Ämneslärarprogrammet har tidigare endast utnyttjat 10 procent av den erbjudna programresursen som motsvarar 60 procent. Under resterande del av projekttiden kommer ämneslärarprogrammet därför att utnyttja en större del motsvarande 80 procent av en heltidstjänst.

Ämneslärarprogrammet använder den tilldelade resursen för att finansiera den programgrupp (arbetsutskott) som bedriver kvalitetshöjande utvecklingsarbete med fokus på utbildningens studiegång. Utvecklingsarbetet utgår från den kritik som framfördes i UKÄ:s granskning av ämneslärarprogrammet och de årliga programutvärderingarna med avgångsstuder. Utvecklingsarbetet genomförs i samarbete med delprojektet: *Övningskola 2.0* (se avsnitt 2.13).

Parallellt med ovanstående utvecklingsarbete genomfördes under våren 2021 en utredning som syftar till att ta fram ett underlag för beslut om enämnesingång till ämneslärarprogrammet och göra en risk- och konsekvensanalys för verksamheten som helhet och för identifierade målgrupper. Fakultetsledning för HS har bett verksamheten redogöra för sin inställning i frågan och utifrån det ska sedan HumUS inkomma med ansökan till fakultetsnämnden om institutionen önskar förändring av ämneslärarprogrammen.

Ämneslärarprogrammets studiestödsprojekt som innebär att ämneslärarstudenter medverkar i olika typer av läx-/studiehjälp eller språkstöd i skolverksamheten har tidigare samordnats av en av Framtidens lärarutbildnings projektassistenter som är ämnesläraralumn. Studiestödsprojektet har under 2021 anpassat verksamheten på grund av den pågående pandemin.

3.4 Specialpedagogiskt program

Under vårterminen 2021 utnyttjar det specialpedagogiska programmet 10 procent av den tilldelade resursen. Utvecklingsarbetet utgår från programrådsgruppen, där innehåll och progression i utbildningen diskuteras. Programansvarig ansvarar tillsammans med programrådsgruppen för planering och organisering av utvecklingsarbetet och under hösten 2021 är följande områden i fokus:

- Fortsatt fördjupning av internationaliseringen i programmet. Programmet samarbetar med den lektor med inriktning mot interkulturella perspektiv som anställts inom Framtidens lärarutbildning. Det internationella samarbetet med en gästprofessor i specialpedagogik fortsätter.

- Utveckling och genomförande av mer praktikinära specialpedagogiska utbildningsinslag som till exempel flipped classroom med workshoppar och gemensamma case om hälsofrämjande och förebyggande elevhälsoarbete. Utvecklingsarbetet bedrivs i samarbete med en adjungerad adjunkt.
- Programmet ingår i ett praktikinära utvecklingsprojekt: *Samverkan för inkluderande elevhälsa* som genomförs inom ramen ULF tillsammans med Örebro kommun. Resultat från projektet kommer studenterna i programmet till godo i form av (autentiska) case med efterföljande workshoppar tillsammans med studenter från i specialpedagogiska programmet, ämneslärarprogrammet och socionomprogrammet. Projektet har, tillsammans med medverkande skolor, presenterats i RUC:s didaktiska nätverk för specialpedagogik och det kommer fortsätta som ett ramprojekt i den förlängda försöksverksamheten kring praktikinära forskning inom ramen för ULF 2022.

4. Övriga aktiviteter

Framtidens lärarutbildning fungerar fortsatt som en utvecklingsorganisation för lärarutbildningen genom att stötta lärarutbildningens ordinarie kvalitetsarbete på flera nivåer, till exempel i relation till UKÄ:s granskningar. Projektet skapar därmed möjligheter för lärarutbildningen att stå bättre rustad för att möta statliga intentioner, samhällsutmaningar och andra framtida behov.

Projektet bidrar med resurser för utredningsarbete som syftar till att utveckla och utöka lärarutbildningens utbud. Utbildningsplanen för Kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) har reviderats och antagningen till programmet återupptogs hösten 2021. Under 2021 revideras utbildningsplanen för grundlärarprogrammet med inriktning fritidshem inför en eventuell omstart av programmet och det pågår arbete med att inrätta en ny masterutbildning i didaktik.

En eventuell enämnesingång till ämneslärarprogrammet har också utretts under 2021²⁸ och det pågår även en uppföljning av orsaker till avbrott från lärarutbildningen. Under hösten 2021 har den lärarledda undervisningstiden sammanställts för alla lärarprogram som underlag för diskussion om utbildningens kvalitet och som utgångspunkt för kommande åiterrapportering till UKÄ.

Under våren 2021 samlade projektledaren lärarutbildningens professorer för att diskutera forskningsrelaterade frågor mot bakgrund av att projektet avslutas och att regeringen permanentar försöksverksamheten kring ULF och tillför årliga medel för praktikinära forskning. Under mötet diskuterades bland annat hur en permanent organisation för ULF-avtal och samverkan med regionen kring praktikinära forskning kan se ut från och med våren 2022, hur forskningsrelaterade uppdrag och resultat från projektet kan tas om hand efter projektavslut och behov av en ny forskningsstrategi för lärarutbildningen. Planeringen fortsätter under hösten 2021 inom delprojektet *Praktikinära forskning* tillsammans med den samverkanslektor som Framtidens lärarutbildning tillsatte våren 2021.

Arbetet med att samla in och ta tillvara erfarenheter som gjorts under pandemin med avseende på omställningen till digital undervisning utgör ingångsvärden till flera universitetsövergripande arbetsområden som fortsatt hanteras delvis av delprojektet Nya lärmiljöer samt av den nya rollen som inrättats vid Högskolepedagogiskt centrum: Koordinator för lärmiljöer.

Sedan augusti 2021 finansierar projektet finansierar utveckling av språktest och språkin introduktion för lärarstudenter. Arbetet utgår från Utländska Lärares Vidareutbildning (ULV) men genomförs i samarbete med flera andra professionsutbildningar vid Örebro universitet; läkarutbildningen, socionomutbildningen och psykologutbildningen.

²⁸ [Enämnesingång för ämneslärarutbildningen](#)

Planeringen pågår inför projektets konferens Framtidens lärarutbildning – erfarenheter och visioner²⁹ som genomförs 15–16 mars 2022 i digital form för deltagare och med medverkande på plats fysiskt. Syftet med konferensen är att sprida erfarenheter och resultat från projektets utvecklingsarbete och initiera dialog om utmaningar och möjligheter i utveckling av svensk lärarutbildning. Konferensens första dag fokuserar på samverkan mellan lärosäte och skolverksamhet och riktar sig främst till skolledare, lärare, lärarutbildare och lärarstudenter. Den andra dagen fokuserar på nationell samverkan och riktar sig till andra lärarutbildningar i Sverige och i andra länder, Skolverket, politiker, beslutsfattare och andra påverkansaktörer. Projektets konferensteam har utformat en konkret plan för stegvis kommunikation om konferensen fram till dess start. Konferensen öppnar redan 1 mars med möjlighet för deltagarna att ta del av material och föreläsningar i förväg för att skapa förutsättningar för interaktivitet och diskussion.

Som en del i universitetets arbete med breddad rekrytering har Framtidens lärarutbildning, i samarbete med KomSam, utformat ett förslag på ett mentorsprogram för lärarutbildningen där studenter som befinner sig en bit in i sin utbildning får vara mentorer för studenter på termin ett eller två. Syftet är att skapa en trygghet hos nya studenter och ett lärtillfälle för befintliga studenter. Syftet är också att bidra till ökad genomströmning och färre avhopp. I nuläget är arbetet pausat eftersom de personer som arbetar med förslaget behöver fokusera på andra arbetsuppgifter.

5. Budget

Antalet anställningar inom projektet fortsätter att öka och uppgår i nuläget till ca 20 heltidstjänster, fördelat på drygt 80 personer som har anställning eller uppdrag finansierade av Framtidens lärarutbildning.

Alla tilldelade medel har ännu inte budgeterats men kvarvarande medel planeras att användas för att stärka lärarutbildningens profilering mot framtida samhällsutmaningar och att stötta det strategiska arbetet med lärarutbildningen: omstart av grundlärarprogram med inriktning fritidshem, inrättande av masterutbildning i didaktik, fortsatt utredning kring ämneslärarprogrammets studiegång, fortsatt utveckling av KPU samt planering för fortsatt försöksverksamhet kring praktknära forskning inom ramen för ULF. Nya aktiviteter kan initieras under resterande del av projektiden men alla medel kommer sannolikt inte att förbrukas.

6. Kommunikation

Den externa och interna kommunikationen kring lärarutbildningen och projektet utgår från projektets övergripande kommunikationsstrategi och en kommunikationsplan³⁰. Kommunikationen kring projektet sker idag främst genom hemsidan. På projektets externa hemsida presenteras bland annat samtliga delprojekt, en rapportsamling där resultat och utvärderingar som genomförts inom projektet publiceras löpande samt länk till en blogg där delprojektledare och programansvariga kan ha direktkommunikation med sina läsare. Under hösten 2021 utvecklas webbsidan genom att alla

²⁹ <https://www.oru.se/strategiska-satsningar/framtidens-lararutbildning/konferens>

³⁰ <https://www.oru.se/globalassets/oru-sv/strategiska-satsningar/framtidens-lararutbildning/rapportsamling/kommunikationsstrategi--kommunikationsplan.pdf>

delprojektwebbsidor fått en mer enhetlig webbstruktur och webbdesign.

Det pågår fortfarande ett utvecklingsarbete kring den interna kommunikationen inom lärarutbildningen genom att samordna den information om lärarutbildningen som finns på universitetets externa webb och på Inforum. Utvecklingsarbetet bedrivs inom delprojektet Digital hemvist (se avsnitt 2.2) i nära samarbete med lärarutbildningens kansli och med programansvariga. Projektledningen följer löpande upp statistik för projektets webbsidor som underlag för analys och utveckling.

Det digitala nyhetsbrevet med aktuell information från lärarutbildningen, Framtidens lärarutbildning, Regionalt utvecklingscentrum (RUC) och Örebro lärarstudenter (ÖLS) som initierades våren 2020 fortlöper enligt plan med två utskick varje termin. Nyhetsbrevet har ca 170 prenumeranter.

Arbetet med kommunikationsinsatser i sociala medier (Facebook och Instagram) har utvecklats med fler inlägg per vecka och Instagram är nu en av projektets viktigaste kanaler för att sprida information om lärarutbildningen. Även arbetet med film har utvecklats, bland annat genom en informationsfilm om forskningsbaserat lärande riktad till lärarstudenter (se avsnitt 2.6). Under hösten sker kommunikationen också via en ny kanal: *ORU Talks*. Genom intervjuer med forskare, professorer, doktorander och alumner har olika områden inom lärarutbildningen marknadsförts. *ORU Talks*-filmerna, som publicerats på YouTube, Spotify och iTunes, sprids även via sociala medier.

Forskningskommunikationen har fokuserat på att utveckla den webbplattform för forskning inom lärarutbildningen som skapades under våren. I arbetet med att marknadsföra den lärarutbildningsrelevanta forskningen ingår också att förvalta och uppdatera webbsidorna för praktisknära forskning. Samarbetet med Pedagog Örebro fortsätter med syftet att stärka forskningskommunikationen och därigenom öka intresset för forskning, lärarutbildning och skolverksamhet.

Marknadskommunikationen fokuserar marknadsföring av projektets resultat inför den kommande konferensen *Framtidens lärarutbildning – erfarenheter och visioner*. Arbetet består av både strategiskt och operativt kommunikationsarbete, med målgruppsanalys, budskapsformulering och kanalvalsstrategi. Detta har exempelvis resulterat i nya webbsidor såväl internt på Inforum som externt på oru.se. Marknadsföringen på webben har också integrerats med kommunikationsinsatser i sociala medier. Arbetet med marknadsföring av konferensen kommer att utvecklas och intensifieras i alla kanaler fram till konferensens start.

Projektets heltidskommunikatör deltar i det nationella nätverket ASKL: Arbetsgruppen för samordnad kommunikation kring lärarutbildningarna. I nätverket är samtliga lärosäten i Sverige som erbjuder lärarutbildning välkomna att ha representanter och ett 20-tal lärosäten är i nuläget representerade. Framtidens lärarutbildnings heltidskommunikatör sitter med som representant i den interna styrgruppen och rapporterar i den rollen återkommande till kommunikationschefsnätverket (AKK) det arbete som görs inom ramen för ASKL.

Rekrytering av motiverade (förstahandssökande) lärarstudenter är av stor betydelse för projektets framgång och inför antagningen till höstterminen 2022 görs en uppföljning av vilka riktade insatser KomSam kommer att genomföra så att projektet vid behov kan planera för egna insatser för rekrytering av lärarstudenter.

7. Osäkerhet och risker

En förutsättning för en hållbar implementering av projektets resultat är att lärarutbildningens ledning på alla nivåer är organiserad så att den, efter projektets avslut, kan ta ansvar för både implementering och fortsatt utvecklingsarbete av lärarutbildningen. Lärarutbildningens nuvarande organisation, vad gäller styrning och ledning, är inte utformad på ett sätt som ger ett tillräckligt bra stöd för en kontinuerlig implementering av projektets resultat och fortsatt utveckling av lärarutbildningen efter projektavslut. Ur projektets perspektiv finns behov av att tydliggöra hur organisationen är kopplad till övriga institutioner och vilka frågor som olika nivåer och organ beslutar om. Under våren 2021

genomförde HS-fakulteten, under ledning av dekan, en översyn av lärarutbildningens organisation. I rapporten³¹ framgår flera utvecklingsområden för organisationen vars struktur behöver förenklas och förtydligas parallellt med en förstärkning av den akademiska linjen i organisationen. Om universitetsledningen även efter projektavslut har ambitionen att lärarutbildningen vid Örebro universitet fortsatt ska vara en framstående lärarutbildning som svarar mot både nuvarande och framtida behov så behöver det finnas en ledning för lärarutbildningen som kan säkerställa att den kvalitetshöjning som har genomförts under projekttiden kan bibehållas och att lärarutbildningen är organiserad för att bedriva fortsatt utvecklingsarbete för att ständigt vara rustad för att möta samhällsutmaningar och framtida behov. Samverkan med skolhuvudmän och forskning är två områden som inte behandlas i rapporten om översynen av lärarutbildningens organisation men som kan behöva uppmärksammas i kommande översyner av lärarutbildningen.

Rektors har fattat beslut³² om aktiviteter inom Framtidens lärarutbildning som ska övergå i förvaltning efter projektavslut. Enligt beslutet ska dekan för HS-fakulteten ansvara för ett antal aktiviteter som bör övergå i förvaltning genom att integreras i ordinarie verksamhet. Dekan för HS-fakulteten har fattat beslut³³ om hur uppdragen ska hanteras inom fakulteten. Majoriteten av uppdragen ska hanteras av prefekt för HumUS och enligt rektorsbeslutet ska genomförandet delas upp i två faser för att undvika överbelastning i verksamheten. För samtliga aktiviteter gäller att förvaltningen avser metoder, modeller och resultat och därmed inte omfattar anställningar eller uppdrag som finansieras av basanslag. Här finns en risk att de aktiviteter som inte har prioriterats i beslutet om förvaltning inte kommer att integreras i den ordinarie verksamheten och det är därför viktigt med en uppföljning efter de två genomförandefaserna som beskrivs i beslutet.

I nuläget finns inte utrymme inom lärarutbildningens utbildningsuppdrag att initiera en omstart av grundlärarutbildning med inriktning fritidshem. Utbildningsplanen som reviderats med utgångspunkt i önskemål från regionens skolhuvudmän om att utbildningen ska återupptas, riskerar därför att läggas på is om inte nya medel tillförs. Inrättandet av en masterutbildning i didaktik förutsätter också ett utökad utbildningsuppdrag för lärarutbildningen. Det är därför önskvärt att universitetsledningen ansöker om ett utökad utbildningsuppdrag.

Pandemin har fått konsekvenser för projektets utvecklingstakt. Bland annat innebär detta att projektet eventuellt inte kommer att förbruka alla tilldelade medel innan projektets slutdatum. Även vissa resultat och måluppfyllelse för projektet kan komma att påverkas då pandemin krävt fokusflyttningar och omprioriteringar för involverad personal (se avsnitt 1).

Framtidens lärarutbildning behöver stöd för kommunikation och spridning av projektets resultat efter projektavslut eftersom inga av projektets egna kommunikationsresurser finns kvar efter slutdatum

8. Utvärdering

Under hösten 2021 har en extern utvärdering av projektet har inletts. Utvärderingen genomförs av Sven-Erik Hansén och Tom Wikman från Åbo Akademi som tidigare utvärderat lärarutbildningens utbildningsvetenskapliga kärna (UVK) under våren 2016 på uppdrag av dåvarande rektor för Örebro universitet. Projektets fyra effektmål ligger till grund för utvärderingen som genomförs i två faser där den första bygger på dokumentanalys. I den andra fasen genomförs webinarier och gruppintervjuer med representanter från lärarutbildningens ledning, lärarutbildare, medverkande i praktisknära forskningsprojekt, representanter från skolverksamheten samt studenter. Syftet med den andra fasen är

³¹ ORU 2021/00716

³² ORU 2021/02467

³³ ORU 2021/05524

att samla synpunkter på hur projektet har förverkligats utifrån målen och hur det långsiktigt bedöms bidra till utveckling av lärarutbildningen. Slutrapporten beräknas vara klar inför universitetsstyrelsens möte i juni 2022 men preliminära resultat kommer att presenteras under projektets konferens i mars 2022.

9. Behov av beslut från styrgrupp

I nuläget finns inget behov av beslut från styrgruppen.

10. Projektövergripande plan för 2022

Projektet har under 2021 gradvis övergått från en genomförandefas till en implementeringsfas. Projektledaren planerar tillsammans med lärarutbildningens ledning för implementeringen av projektaktiviteter i lärarutbildningens ordinarie verksamhet.

Parallellt med detta fortlöper utvecklingen inom delprojekten fram till projektavslut.

Projektet planerar också för övergången till en permanent verksamhet för regeringens försöksverksamhet med praktiktäna forskning (ULF).

Förberedelserna inför projektets konferens kommer intensifieras inför genomförandet i mars 2022.

Projektet planerar också, tillsammans med evenemangsservice, en avslutningsfest den 1 april då medverkande i projektet samt all personal i lärarutbildningen kommer att bjudas in.

Projektet har redan märkt av ett externt intresse för projektet och projektets resultat och planerar att rusta inför kommande studiebesök samt utveckla kommunikationsunderlag för att möta ett ökat intresse.

Efter projektavslut fortsätter arbetet med dokumentation, diarieföring, utvärdering, slutrapporter och spridning av resultat. Projektledaren och administrativt projektledningsstöd kommer att fortsätta på 50 procent

vardera efter projektavslut fram till sista juni 2022. Utöver detta fortlöper ytterligare några tjänster efter projektavslut där anställningstiden sträcker sig efter slutdatum enligt påskrivna avtal.

11. Bilagor

Bilaga 1: Organisationskiss för Framtidens lärarutbildning

Bilaga 2: Delprojektledare inom Framtidens lärarutbildning

Delprojekt	Delprojektledare	Institution/ämne/avdelning
Adjungerade adjunkter	Mari Rex	HumUS - Pedagogik
Digital hemvist	Henrik Haglund	Lärarutbildningens kansli
Digital kompetens	Petronella Ekström, Anna Hultgren	Högskolepedagogiskt centrum
Digital läskompis	Josefine Karlsson	HumUS - Pedagogik
Estetiska lärprocesser	Ingrid Hedin-Wahlberg	MH - Musikvetenskap
Forskningsbaserat lärande	Christian Lundahl Malin Hagström	HumUS - Pedagogik NT - Matematik
Fysisk hemvist	Saman Danesh	Campusavdelningen
Internationella och interkulturella perspektiv	Jonas Ålander	Lärarutbildningens kansli
Lärarstudent 2.0	Anna Johnsson	Lärarutbildningens kansli
Nya lärmiljöer	Magnus Hansson Anna-Eva Olsson	HH – Företagsekonomi Universitetskansliet
Praktiknära forskning	Ann Öhman-Sandberg	HumUS - Pedagogik
Samverkan för att främja skolnärvaro	Björn Johansson	JPS – Socialt arbete
Övningsskola 2.0	Anna-Lova Rosell	HumUS - Pedagogik

Bilaga 4: Progressionsområden för lärarutbildningen

